

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

“ผู้หญิงกับความงาม” เป็นคำที่อยู่คู่กันมาในทุกยุคทุกสมัย จนเป็นเรื่องธรรมชาติสำหรับผู้หญิงที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับความงาม และพยายามที่จะเพิ่มพูน อารมณ์รักษาให้อยู่กับตนเองให้นานที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากค่านิยมของสังคมให้ความสำคัญเกี่ยวกับรูปลักษณ์ภายนอกเป็นสิ่งแรกเมื่อเอ่ยถึงผู้หญิง และจากผลการวิจัยของบริษัท แมคเคนกรู๊ป เอเจนซีโฆษณา ได้ทำการสำรวจเกี่ยวกับความงามกับผู้หญิง พบว่า ความงามคือหัวใจที่ผู้หญิงอยากสวย ผู้หญิงไม่อายุที่ว่าจะยอมรับว่าการเป็น “คนสวย” มีประโยชน์กับพวกเธออย่างไร ทั้งในด้านชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงาน โดย 80% ของผู้หญิงเห็นด้วยว่ารูปลักษณ์ที่สวยงามช่วยให้พวกเธอพบกับคู่ชีวิตหรือแฟนได้ง่ายขึ้นรวมไปถึงหางานได้ง่ายขึ้น เห็นได้ชัดว่าความงามยังคงเป็นความต้องการลึก ๆ ภายในจิตใจของผู้หญิงในปัจจุบัน (กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, 2555) เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้หญิงจึงพยายามที่จะดูแลรักษาความงาม โดยการใช้รูปแบบและวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ความงามคงอยู่กับตนเอง ทั้งโดยการเลือกบริโภคอาหารที่ดีกับความงาม การออกกำลังกาย การบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร การใช้บริการสถาบันเสริมความงามเพื่อสุขภาพความงาม ซึ่งวิธีการที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการรักษาความงามที่มีอยู่ให้คงอยู่นานขึ้น แต่วิธีการเหล่านั้นไม่ได้ช่วยแก้ไขจุดบกพร่องหรือเสริมสร้างรูปร่างหน้าตาให้มีความสวยงามมากขึ้นตามมาตรฐานความงามของสังคมในปัจจุบัน ดังนั้น การทำศัลยกรรมเสริมความงาม จึงเป็นทางเลือกที่ผู้หญิงหลายคนใช้เพื่อเสริมสร้างความสวยงามให้กับตนเองมากขึ้น

ปัจจุบันการทำศัลยกรรมเสริมความงามเป็นที่นิยมและได้รับความนิยมสำหรับผู้หญิงอย่างแพร่หลาย โดยจากผลการสำรวจของสมาคมศัลยกรรมเสริมความงามนานาชาติในปี 2011 พบว่าประเทศไทยทำศัลยกรรมมากเป็นอันดับที่ 20 ของโลก และคาดการณ์ว่าธุรกิจบริการทางการแพทย์และความงามของไทยจะเติบโตมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจากอัตราการเติบโตเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 10 ต่อปี ด้วยมูลค่าตลาดประมาณ 2 - 3 หมื่นล้านบาท ยิ่งเมื่อเข้าสู่การความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ยิ่งจะช่วยให้ธุรกิจนี้ขยายตัวมากขึ้นเพราะมีตลาดที่ใหญ่ขึ้น (ศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียน, 2557) นอกจากนี้จากผลการวิจัยของสำนักเด็กดีโพล โดยเว็บไซต์เด็กดีดอทคอม (เด็กดีดอทคอม, 2555) ได้ทำการสำรวจเยาวชนไทยที่อายุระหว่าง 10 - 25 ปี จำนวน 5,074 คน พบว่า เยาวชนไทยเกินครึ่งสนใจที่จะทำศัลยกรรมเสริมความงาม เพื่อเสริมความมั่นใจและลบปมด้อย โดยที่กลุ่มนักศึกษาสนใจที่จะเสริมความงามมากที่สุด ซึ่งจากผลการสำรวจดังกล่าวทำให้เห็นว่าการทำศัลยกรรมเสริมความงามไม่ได้จำกัดอยู่ในกลุ่มผู้หญิงวัยทำงาน ดารานักแสดง หรือผู้ที่ใช้น้ำตาในการทำงานเช่นในอดีตที่ผ่านมา ศัลยกรรมเสริมความงามเริ่มขยายตัวเข้าไปยังเยาวชนหรือกลุ่มนักศึกษาโดยเฉพาะการทำศัลยกรรมความงามบนใบหน้า ดังจะเห็นได้จากผลงานวิจัยดีเด่นในปี 2554 ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง “อิทธิพลของความนิยมความสมบูรณ์แบบต่อเจตคติในการทำศัลยกรรมเสริมความงาม โดยมีการนำเสนอตนเองด้วยความสมบูรณ์แบบและการซึมซับจากวัฒนธรรมสังคมเป็นตัวแปรส่งผ่าน” ของนางสาวกมลกานต์ จินช้าง สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะ

จิตวิทยา ซึ่งได้ใช้กลุ่มตัวอย่างจากนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ 4 แห่ง และเอกชน 4 แห่ง รวม 635 คน พบว่า นิสิตนักศึกษามีการทำจุ่มมากที่สุด รองลงมาเป็นการยิงเลเซอร์ลบริ้วรอย ทำตาเสริมหน้าอก และผ่าตัดแก้ไขรูปหน้า จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ศัลยกรรมเสริมความงามได้รับความนิยมเกิดจากความไม่พึงพอใจในรูปลักษณ์ของตนเอง ทำให้มีความต้องการจะเปลี่ยนแปลงให้รูปร่างหน้าตาดีขึ้น หลายคนมักจะหมกมุ่นกับเรื่องความงามและรูปร่างหน้าตาเป็นสำคัญ เป็นคนมีลักษณะวัตถุนิยมสูง และมีแนวโน้มในการมองร่างกายเป็นเสมือนวัตถุ การทำร่างกายให้ดูดีโดดเด่นด้วยการทำศัลยกรรม ทำให้ตนเองรู้สึกว่ามีคุณค่าและความภาคภูมิใจ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าความนิยมทำศัลยกรรมเสริมความงามได้แพร่หลายเข้าไปในกลุ่มนักศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีความสำคัญกับความงามที่มีแนวโน้มว่าจะมีจำนวนมากขึ้นในอนาคต ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการรับรู้รูปลักษณ์และการตัดสินใจในการทำศัลยกรรมเสริมความงามของนักศึกษาหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อที่จะได้ทราบถึงมุมมองเกี่ยวกับรูปลักษณ์ของนักศึกษา และการตัดสินใจทำศัลยกรรมเสริมความงามว่ามีสิ่งเร้าใดที่กระตุ้นในแต่ละขั้นตอนก่อนการตัดสินใจทำศัลยกรรมเสริมความงาม ในขณะที่ตัดสินใจทำ และความรู้สึกหลังการทำแล้วเป็นเช่นไร ซึ่งข้อมูลที่ได้จะทำให้เข้าใจมุมมองของนักศึกษาซึ่งเป็นเยาวชนไทยและเป็นข้อมูลสำหรับผู้ประกอบการในการพัฒนากลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจศัลยกรรมเสริมความงามต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้รูปลักษณ์ตนเองและการตัดสินใจทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้าของนักศึกษาหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้รูปลักษณ์ตนเองของนักศึกษาหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้าของนักศึกษาหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาการรับรู้รูปลักษณ์ตนเองที่มีผลต่อการตัดสินใจทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้าของนักศึกษาหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาหญิงระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครที่ เคยทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้า

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ สาขาวิชา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์ในการทำศัลยกรรมเสริมความงาม ประเภทของศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้าที่ทำ ตัวแปรตาม ได้แก่

1. การรับรู้รูปลักษณ์ตนเอง ประกอบด้วย มุมมองของตนเองที่มองตนเอง มุมมองของบุคคลรอบข้างที่มองตนเอง ความต้องการให้บุคคลอื่นมองตนเอง
2. การตัดสินใจทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้า ประกอบด้วย ด้านเหตุผลที่ทำให้ศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้า ด้านช่องทางที่ใช้หาข้อมูลเกี่ยวกับศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้า ด้านประเมินผลทางเลือกในการตัดสินใจทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้า ด้านเกณฑ์ที่ทำให้เกิดการตัดสินใจทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้า และด้านพฤติกรรมภายหลังการทำ ศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้า

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ตั้งแต่เดือน มิถุนายน 2557 – พฤษภาคม 2558

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการรับรู้รูปลักษณ์ตนเองของนักศึกษาหญิงแตกต่างกัน
2. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจในการทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้าของนักศึกษาหญิงแตกต่างกัน
3. การรับรู้รูปลักษณ์ตนเองมีผลต่อการตัดสินใจทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้า

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาหญิงระดับปริญญาตรีในการวิจัย ประกอบด้วย อายุ สาขาวิชา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ในการทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้า

สาขาวิชา หมายถึง การจัดกลุ่มสาขาวิชาของประชากรที่ใช้ในการศึกษา สำหรับงานวิจัยนี้ได้แบ่งสาขาวิชาตามสภาวิจัยแห่งชาติ ปี 2555 (รายละเอียดภาคผนวก จ)

การรับรู้รูปลักษณ์ตนเอง หมายถึง การรับรู้รูปลักษณ์บนใบหน้าของนักศึกษาหญิงที่ทำศัลยกรรมเสริมความงาม โดยพิจารณาครอบคลุมเกี่ยวกับมุมมองของตนเองที่มองตนเอง มุมมองของบุคคลรอบข้างที่มองตนเอง และความต้องการให้บุคคลอื่นมองตนเอง

การตัดสินใจทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้า หมายถึง กระบวนการในการตัดสินใจทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้า ประกอบด้วย

- เหตุผลที่ทำให้ศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้า หมายถึง สิ่งเร้าหรือสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้า เช่น ต้องการแก้ไขข้อบกพร่องบนใบหน้าของตนเอง ต้องการปรับเปลี่ยนหน้าตาให้ตรงกับโหงวเฮ้ง ต้องการพัฒนาให้หน้าตาสวยงามยิ่งขึ้น ต้องการให้หน้าตาสวยงามเหมือนดาราดังที่ตนชื่นชอบ ต้องการเสริมบุคลิกภาพเพิ่มความมั่นใจให้กับตนเอง เป็นต้น

- ช่องทางที่ใช้หาข้อมูลเกี่ยวกับศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้า หมายถึง การพยายามค้นหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้า เช่น แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านศัลยกรรม คนรู้จักที่เคยทำศัลยกรรมมาแล้ว สื่อสิ่งพิมพ์ของสถาบันศัลยกรรมเสริมความงาม สื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

- ประเมินผลทางเลือกในการตัดสินใจทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้า หมายถึง การนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาพิจารณาเพื่อใช้ประกอบในการตัดสินใจทำศัลยกรรม เช่น นำข้อมูลที่ได้จากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญมาใช้ในการตัดสินใจ นำข้อมูลที่ได้จากคนรู้จักที่เคยทำศัลยกรรมมาแล้วมาใช้ในการตัดสินใจ นำข้อมูลที่ได้จากสื่อสิ่งพิมพ์ของสถาบันศัลยกรรมเสริมความงามมาใช้ในการตัดสินใจ นำข้อมูลที่ได้จากสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์มาใช้ในการตัดสินใจ นำข้อมูลที่ได้จากสื่อสิ่งพิมพ์มาใช้ในการตัดสินใจ นำข้อมูลที่ได้จากสื่อทางอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการตัดสินใจ เป็นต้น

- เกณฑ์ที่ทำให้เกิดการตัดสินใจทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้า หมายถึง ข้อพิจารณาที่ใช้ในการตัดสินใจในการทำศัลยกรรมบนใบหน้า เช่น ชื่อเสียงโรงพยาบาล/คลินิก แพทย์มีความชำนาญเฉพาะทาง อัตราค่าบริการ ความสะดวกในการเดินทาง การมีบริการผ่อนชำระคำแนะนำจากคนรู้จัก เป็นต้น

- พฤติกรรมภายหลังการทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้า หมายถึง ความรู้สึกและกรรมของนักศึกษาหญิงหลังจากได้มีการตัดสินใจทำศัลยกรรมไปแล้ว เช่น รู้สึกพึงพอใจในผลที่ได้รับจากการทำศัลยกรรมเสริมความงาม รู้สึกพึงพอใจในการให้บริการของสถานประกอบการที่ให้บริการ มีความต้องการให้คำแนะนำกับคนที่รู้จักที่ต้องการทำศัลยกรรมเสริมความงาม มีความต้องการที่จะทำศัลยกรรมเสริมความงามในส่วนอื่นบนใบหน้าอีกในอนาคต เป็นต้น

นักศึกษาหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร หมายถึง นักศึกษาหญิงระดับปริญญาตรีที่เคยทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้าที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ที่กำลังศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชน ที่มีวิทยาเขตหลักในกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการรับรู้สัญลักษณ์และการตัดสินใจทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้าของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
2. ได้สารสนเทศที่นำมาใช้ในการแนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับการทำศัลยกรรมเสริมความงาม
3. ได้สารสนเทศที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์สำหรับผู้ประกอบธุรกิจศัลยกรรมเสริมความงาม
4. เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้สนใจที่ต้องการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับศัลยกรรมเสริมความงามต่อไป